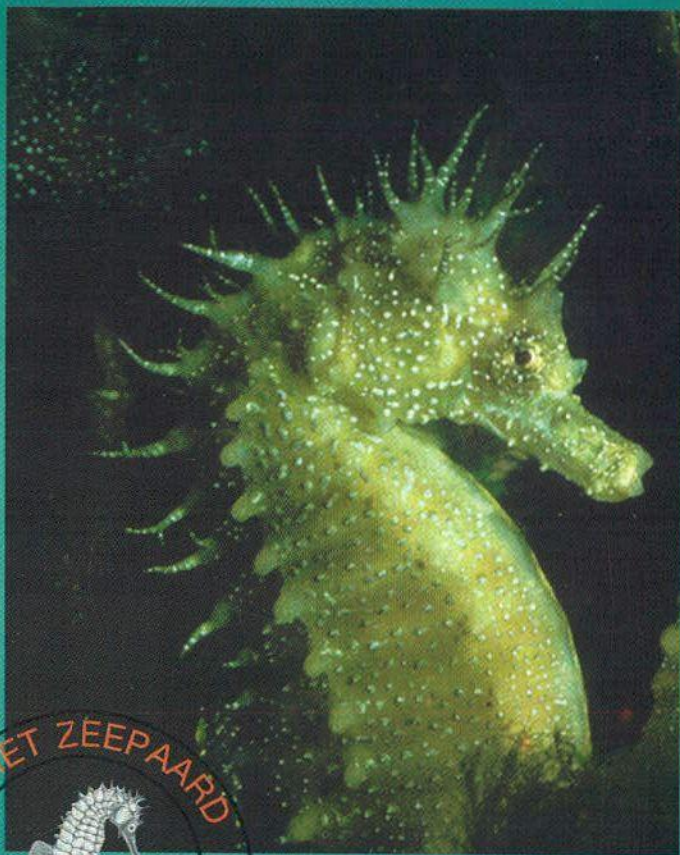

2004-1

HET ZEEPAARD

Tweemaandelijks tijdschrift van de
STRANDWERKGEMEENSCHAP

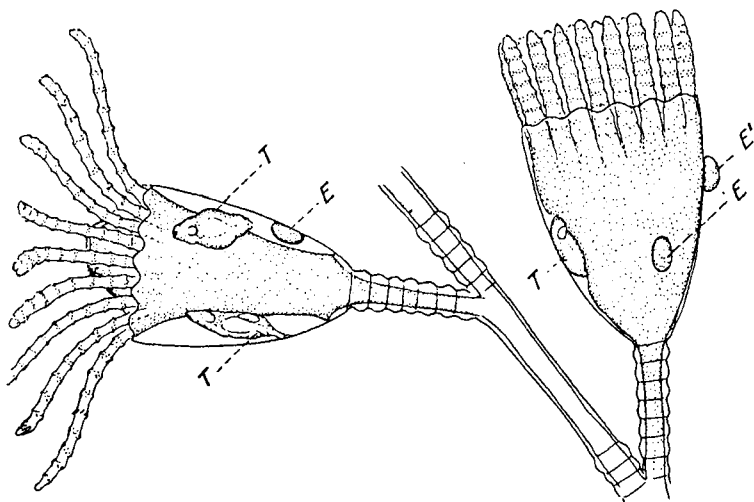
HET PARASITAIRE RADERDIERTJE *PROALES GONOTHYRAEAE* REMANE, 1929 OPNIEUW IN NEDERLAND WAARGENOMEN (ROTIFERA, MONOGONONTA)

MARCO FAASSE

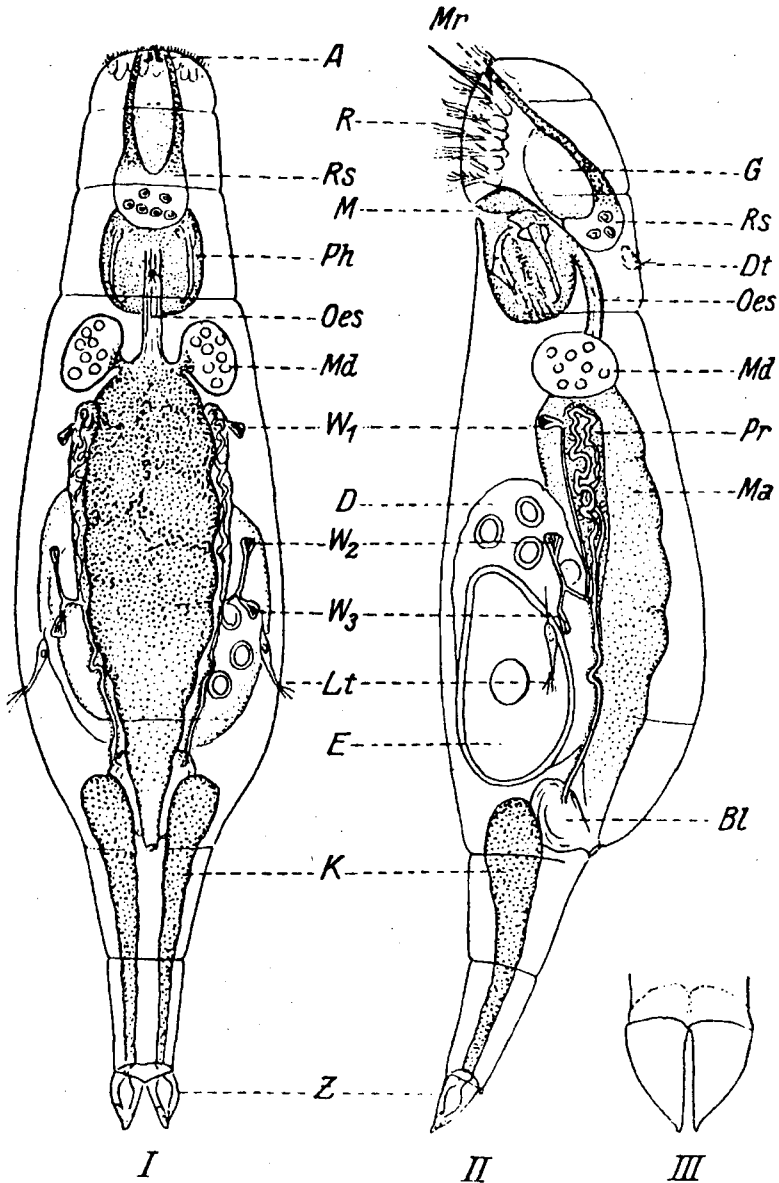
...there is the capture of a very rare or very local butterfly - things you have gloated over in books, in obscure scientific reviews, on the splendid plates of famous works, and that you now see on the wing, in their natural surroundings, among plants and minerals that acquire a mysterious magic through the intimate association with the rarities they produce and support, so that a given landscape lives twice: as a delightful wilderness in its own right and as the haunt of a certain butterfly or moth. - Vladimir Nabokov

Raderdiertjes zijn uitermate interessante organismen waar nog weinig naar gekeken wordt in Nederland. Dat komt nog wel; is het deze eeuw niet, dan wel de volgende. Ze zijn gewoon te boeiend om onbekeken te laten. Ze zijn klein, om de gedachten te bepalen zo'n kwart millimeter, en worden gekenmerkt door het bezit van wimperhaartjes aan de kop, die een ronddraaiende beweging lijken te maken als radertjes. Ze leven in allerlei habitats en vertonen een grote morfologische verscheidenheid. Dit artikel gaat over een enigszins ongewone soort, die parasiteert op hydroïden.

Proales gonothyraeae is beschreven als parasiet van de hydroïde *Gonothyraea loveni* in de Kieler Bocht (Oostzee). Deze hydroïde komt voor in zeewater, maar vooral ook in brakwater,

Figuur 1. *Gonothyraea loveni* met *Proales gonothyraeae*, naar Remane (1929); aangegeven zijn de radardiertjes (T) en hun eieren (E).

Figuur 2. *Proales gonothryraeae*, naar Remane (1929); I = Dorsalansicht; II = Seitenansicht; III = Zehen; A = Frontalogen; Bl = kontraktile Blase; D = Dotterstock; Dt = Dorsaltaster; E = Ei; G = Gehirn; K = Klebdrüsen; Lt = Lateraltaster; M = Mund; Ma = Magen; Md = Magendrüsen; Mr = Mündung des Retrozerebralsacks; Oes = Oesophagus; Ph = Pharynx-Mastax; Pr = Protonephridien (Drüsenteil); R = Räderorgan; Rs = Retrozerebralsack; W1, W2, W3 = die drei wimperkolben des Protonephridiums; Z = Zehen.

waar ze vaak één van de weinige soorten is, in vele gevallen zelfs dominerend. In Nederland werd het raderdiertje voor het eerst verzameld door P.H. Creutzberg bij Westerland (Wieringen) in april 1944 (Vervoort, 1946). Het is nu opnieuw waargenomen, op andere hydroïdensoorten. *P. gonothyraeae* werd gevonden op de hydroïde *Hartlaubella gelatinosa* net onder de laagwaterlijn bij Baarland (halverwege de Westerschelde) op 01/04/02. Er werden tientallen raderdiertjes waargenomen op een enkele hydroïdenkolonie. Ze bevonden zich zowel aan de binnenkant als aan de buitenkant van de hydrothecae. Een aantal was duidelijk van de poliepen aan het eten. Deze poliepen hadden zich ver in de hydrothecae teruggetrokken. Later werden ook nog enkele exemplaren waargenomen op de hydroïde *Laomedea neglecta* (Westkapelle, 06/03/04, 2 exx. en Wissenkerke 13/03/04, 1 ex.).

Aanvankelijk, bij waarnemingen in de vorige eeuw met slechte optische apparatuur, was het onduidelijk om welke groep van organismen het gaat. Data en vindplaatsen van deze vroege waarnemingen zijn daarom niet genoteerd. Door Faasse (1997) werd gesuggereerd dat het de kelkworm *Loxosomella kefersteinii* zou kunnen betreffen. De suggestie was met twijfels omgeven en vooral bedoeld om waarnemers alert te maken. Exit *Loxosomella kefersteinii* dus.

SUMMARY

The parasitic rotifer *Proales gonothyraeae* is recorded from The Netherlands for the second time. It was collected on the hydrozoans *Hartlaubella gelatinosa* and *Laomedea neglecta*. These constitute records from different hydroïds than mentioned in the original description (*Gonothyraea loveni*). The dubious single record of the entoproct *Loxosomella kefersteinii* from The Netherlands is incorrect.

LITERATUUR

- FAASSE, M.A., 1997. Dubieus antwoord op knagende vraag. *Het Zeepaard* 57(1): 8-9.
- REMANE, A., 1929. *Proales gonothyraeae* n.sp., ein an Hydroïdpolypen parasitierendes Rädertier. *Zoologischer Anzeiger* 80: 289-295.
- VERVOORT, W., 1946. *Hydrozoa (C I) A. Hydropolypen*. Fauna van Ned. XIV. Sijthoff, Leiden, 336 pp.

Adres van de schrijver:

Schorerstraat 14, 4341 GN Arnemuiden, e-mail: mafaasse@hetnet.nl